

Clarté om Libyen

Artiklarna nedan är samtliga hämtade från *Clarté* nr 1 2011.

Innehåll

Daniel Cederqvist: Libyen i säkra händer?	1
Vijay Prashad: Libyen – Stulen vår.....	2
Intervju: Ingen frihet med NATO:s hjälp	4

Daniel Cederqvist: Libyen i säkra händer?

Nu regnar Tomahawkmissilerna över Libyen. Sedan FN:s säkerhetsråd fattade beslut om en flygförbudszon över landet förstod nog många vad som komma skulle. Återigen var det dags för fredsbomber.

De flygbombningar, med Tomahawk-missiler, som nu genomförs orsakar enorma umbäranden för civilbefolkningen, den som Nato-alliansen säger sig vilka beskydda. Både på kort sikt, genom de direkta träffarna, och på lång sikt. Luftangreppen slår ut stora delar av den civila infrastrukturen. Vattenreningsverk, elnät, vägar osv. skadas eller förstörs. Detta får verkningar långt efter att bomberna har slutat falla. Inte minst drabbas de svaga i samhället: barn, sjuka och gamla. Har man dessutom, som USA tidigare har gjort i Irak, bombat med utbränt uran kommer förstas cancerfrekvensen att öka dramatiskt.

Det talas numera om *Responsibility to Protect*. Den har bland annat sanktionerats i säkerhetsrådets resolution 1674 från april 2006. Tanken må vara god, men *de facto* har denna förändring av internationell praxis inte gett hotade människor och folk någon rätt till skydd. Den är tvärtom ett godtycke. Det är inte alla medlemsstaters våldsmonopol som villkoras — bara de så kallade skurkstaternas, det vill säga stater som imperialistmakterna av andra skäl vill komma åt. Verkliga massmord lämnas utan åtgärd, av västliga medier fejkade folkmord blir förevändningar för nya kolonialkrig. I likhet med krigsförbrytartribunalen i Haag blir vad som kan tyckas vara en vällovlig förändring ytterligare ett vapen i imperialisternas händer.

Att man nu ville ha krig visar sig bland annat genom att man avvisade tre seriösa medlingsförslag från Sydafrika, Turkiet och Venezuela. Libyen gav imperialismen ett utmärkt tillfälle att återupprätta ett brohuvud i Nordafrika, sedan de senaste månadernas händelser skakat USA:s hegemoni i regionen. Gaddafi har varit USAs vän på senare år, men är opålitlig. Därför har man inte angripit t.ex. Bahrain eller Saudiarabien där regimerna är korrupta och grymma, men pålitliga. Nu stärks de USA-vänliga krafterna i Tunisien och Egypten.

För Libyen självt blir konsekvenserna svåra. Förstörd infrastruktur är en sak. Vad som började som en protesterörelse mot Gaddafi utvecklades snabbt till ett inbördeskrig. Nu, i bombernas spår, kommer etnisk rensning och brott mot mänskligheten, inte minst från rebellernas sida. Libyen riskerar att delas i en västlig, fattig del och en östlig, oljerik del.

Sverige har nu också valt att delta med stridskrafter. Endast SD samt fyra vänsterpartistiska riksdagsledamöter motsatte sig. Neutralitetspolitiken är övergiven. Sverige ställer upp med trupper i nykoloniala äventyr i Libyen och Afghanistan som ökar förtrycket mot tredje världens nationer och vållar mänskligt lidande. Inga Jas-plan i Libyen! Upphör med bombningarna av libyskt territorium!

Vijay Prashad: Libyen – Stulen vår

Ett nyliberalt ledarskap och en CIA-stödd militärledning tog över det lybiska upproret. Då började talet om en flygförbudszon. Nu riskerar Libyen ett utdraget inbördeskrig. Vijay Prashad kommenterar de FN:s resolution 1973 och bombningarna.

Det var inte meningen att Libyen skulle få en ”arabisk vår”. Som Aijaz Ahmad en gång sade: ”Varje land får den fascism det förtjänar.” På samma sätt får varje land den revolt det förtjänar. Libyen gav oss inte de upplyftande skådespel som Tunisien och Egypten gjorde. Revolten hade en historia, som går hundra år tillbaka i tiden och som inte var lika lätt att skaka av sig.

Splittringen mellan öst och väst förkvävde varje försök av arbetarklassen i städerna i väst att utveckla sin fulla kraft. Zintan förlorades för Gaddafi för några dagar, men han tog det lätt tillbaka och kunde sedan krossa revolten.

Upproret nedifrån upplivade de nedre skikten av Gaddafis armé i öst. De gick över till rebellerna i Benghazi. Folkråd uppträdde i större och mindre städer i öst. Där hade ett betydande antal av de unga farit till Irak för att kämpa. De for inte enbart för att utöva jihad eller för att de beundrade al-Qaida. En ambassadtjänsteman rapporterade 2008 (Tack, Wikileaks!) att dessa unga män for till Irak, delvis eftersom de inte kunde revoltera mot Gaddafi på ett effektivt sätt. Uppgiftslämnaren hade farit till Derna. Han formulerade efteråt sitt memorandum till sina överordnade (08TRIPOLI120).

Rådet i Benghazi valde som sin ledare den färglöse förre justitieministern Mustafa Abdel Jalil. Jalils hjärna är Mahmud Jibril, en före detta chef på Nationella ekonomiska utvecklingsstyrelsen (NEBD). Ett telegram från USA:s ambassad från 11 maj 2009 (09TRIPOL386) beskriver Jibril som positiv till ett nära förhållande till USA och till att ”skapa ett strategiskt partnerskap mellan privata företag och regeringen”.

Jibrils NEBD hade samarbetat med Ernst & Young och Oxfordgruppen för att göra den libyska staten mera ”effektiv”. Jibril meddelade ambassadören att ”amerikanska bolag och universitet välkomnas till att slå sig samman med honom” för att skapa nya sektorer vid sidan av gas och olja och att ”vi borde ta fasta på hans erbjudande”. Hans fil doktors-examen i strategisk planering från Pittsburguniversitetet är användbar i detta sammanhang.

Jalil och Jibril är män från 17 februariörelsen. De fick sitt namn från ett uppror i Benghazi den 17 februari 2006, som krossades av Gaddafi. Dessa män (Fathi Bukhris, Farj Charrani, Mustafa Gheriani och Ali Unes Mansuri) är alla företagare. Gheriani meddelade Jon Lee Anderson att de alla är ”intellektuella med utbildning i väst”, som skulle leda den nya staten, inte ”den förvirrade mobben eller religiösa extremister”. Bukhris, Charrani och Mansuri for den 23 december, före upproret i Tunisien, till Paris för att träffa Gaddafis gamle vapenbroder Nuri Mesmari, som har hoppat av till Concorde-Lafayettehotellet. Mesmari skvallrade för DGSE och Sarkozy om svagheterna hos den libyska staten. Hans man i Benghazi var överste Abdallah Gehani från flygvapnet. Men Gehani skulle inte bli den militäre ledare man valde. CIA tänkte sig en annan man. Denne skulle snart vara på plats.

Den 14 mars hade den militära grenen av upproret i Benghazi lämnats över till en före detta överste i Libyens armé, Khalifa Hefthir och till förre inrikesministern, general Abdel Fateh Yunis. Hefthir gjorde sig ett namn i Gaddafis krig mot Tchad på 80-talet. Vid en viss tidpunkt i denna konflikt vände sig Hefthir mot Gaddafi, anslöt sig till Libyska Nationella Räddningsfronten samt bedrev motståndet från Tchad. Då den USA-stödda regimen i Tchad, som leddes av Hisséne Habré föll 1990, flydde Hefthir från Tchad till USA. Det är intressant att notera att en ex-överste

från den libyska armén så lätt kunde komma in i USA. Det är också intressant att Hefdir slog sig ned i Vienna, Virginia, blott en mil från Langley, Virginia, dvs. CIA:s högkvarter.

I Vienna bildade Hefdir Libyska nationella armén. 1996 försökte Hefdirs armé att genomföra ett väpnat uppror mot Gaddafi i den östra delen av Libyen. Detta misslyckades. Men detta hejdade inte hans planer. Historien återkallade honom 15 år senare. I mars 2011 flög Hefdir till Benghazi för att ta kommandot över de trupper som hade deserterat och slog sig samman med Yunis, vars trupper hade kastats ut från Ras Lanuf den 12 mars. De ställdes mot de Gaddafistyrkor som ryckte fram mot Benghazi. Det var i detta sammanhang, då upproret hade erövrats av det ny-liberala ledarskapet och fått en militärledning uppbackad av CIA, som talet om en flygförbudszon började höras. (Resolution 1973 passerade Säkerhetsrådet den 19 mars, och bombningarna startade omedelbart.) USA och Frankrike tillhandahöll ett avgörande flygstöd åt rebellerna.

Med USA-lägrets fasta kontroll över politik och styrkor är det föga förvånande att den militära aktiviteten har ökat. FN:s resolution 1973 skapade en flygförbudszon för att skydda medborgarna. Inom några timmar stod det klart att zonen användes för att lämna flygstöd åt rebellarmén. Teknologin hade gjort idén om ”markstyrkor” överflödigt. USA satte sina AC130 och A10 stridsflygplan i verket på Libyens himmel. Dessa plan är inte skapade för att avpatrullera luften, utan kan skjuta på marktrupper och tung utrustning med hjälp av sina kanoner, inklusive Bofors 40 mms kanon, och med kulsprutor.

Att använda AC130 är väsentligen detsamma som att ”ha soldater på marken” och innebär att USA:s armé, även under Nato-kommando, inte längre patrullerar i luften, utan är aktivt inblandad i striden mot Gaddafis styrkor på marken. Därtill kommer att USA fick in en formulering i Resolution 1973 som öppnade dörren för eventuella vapenleveranser till rebellerna (dvs. trots paragraf 9 i resolution 1970; det innebär alltså att medlemsstater tillåts att ”vidta alla nödvändiga åtgärder” inklusive vapenleveranser, trots det vapenembargo som föreskrevs i resolution 1970).

Den 26 mars meddelade Vita husets talesman Jay Carney för pressen att resolutionen gav USA ”en flexibilitet beträffande att vidta denna åtgärd (dvs tillhandahålla militär utrustning) om vi ansåg att detta var rätt väg”. Med andra ord — vapenembargot är flexibelt. Den 27 mars meddelade USA:s försvarsminister Robert Gates till NBC:s David Gregory att man beträffande vapenleveranser ”inte har fattat något beslut hittills”. Man kan vänta sig en upptrappning.

Gaddafis och rebellernas trupper pendlar KRIGET fram och åter mellan Ras Lanuf och Ajtabia. USA:s och Frankrikes luftangrepp har decimerat regimens trupper men har inte ännu krossat dem. Inbördeskriget fortsätter. Om USA och Frankrike börjar förse rebellerna med vapen är det troligt att Gaddafis trupper i det långa loppet börjar upplösas och göra uppror. I detta fall kommer sannolikt Libyen att gå in i en utdragen period av instabilitet. De personer som sitter i Benghazi på den politiska och militära sidan skulle önska att få åka in i Tripoli i sina egna tanks, men under flygskydd från Nato. De har så många att tacka för så mycket. Folk som Mahmud Jibril och Khalifa Hefdir kommer att känna sig mera ansvariga inför sina herrar i Paris och Washington än inför Libyens folk, vars blod har spillts på båda sidor för ett mål som sannolikt inte kommer att gynna det.

Vijay Prashad är historiker, verksam vid Trinity college, Hartford, Connecticut. Hans bok När bojorna brast. Historien om tredje världens seger och nederlag publicerades 2010 på Leopard förlag. Översättning från engelska: Hans Isaksson

Intervju: Ingen frihet med NATO:s hjälp ¹

Libyen gick inte samma väg som Tunisien och Egypten. Upproret förbyttes i ett inbördeskrig, som gav utrymme för en FN-stödd Natointervention. Vilka grupper står egentligen mot varandra i det libyska kriget? Mohammed Hassan är tidigare etiopisk diplomat, bosatt i Bryssel. I en intervju för den belgiska nyhetssaften *Investig'Action* tecknar han en historisk bakgrund. Intervjun gavs före FN:s resolution och Nato:s bombningar.

Har den arabiska revolutionen nu nått Libyen efter Tunisien och Egypten?

Vad som sker i Libyen är annorlunda. I Tunisien och Egypten var visserligen bristen på frihet påtaglig. Men det var de förfärliga sociala förhållandena som verkligen drev de unga att revoltera. Tunisierna och egyptierna hade inget framtidshopp.

I Libyen var Gaddafis regim korrumperad, monopoliserade en stor del av landets rikedomar och har alltid hårdhänt slagit ner all opposition. Men det libyska folkets sociala villkor är bättre än i grannländerna. Förväntad livslängd i Libyen är högre än i resten av Afrika. Hälso- och utbildningssystemen är bra. Därtill är Libyen en av de första afrikanska staterna som har utrotat malaria. Bnp per capita — fastän mycket ojämnt fördelad — är 11 000 dollar; en av de högsta nivåerna i arabvärlden.

Hur förklarar du då det som händer i Libyen?

För att förstå det som nu händer måste det sättas in i sitt historiska sammanhang. Libyen var tidigare en del av det ottomanska imperiet. 1835 tog Frankrike över Algeriet. Samtidigt förde guvernören i Egypten under det ottomanska styret, Muhammed Ali, en alltmer självständig linje. Med Frankrike vid rodret i Algeriet och Muhammed Ali i Egypten fruktade ottomanerna att förlora kontrollen över området. De skickade trupper till Libyen.

Vid denna tid var Senussis brödraskap mycket inflytelserikt i landet. Det hade grundats av algeriern Sayyid Mohammed Ibn Mi as-Senussi som efter studier i sitt hemland och i Marocko begav sig till Tunisien och Libyen för att predika sin version av islam. I början av 1800-talet började Senussi vinna många anhängare, vilket inte var så uppskattat hos vissa ottomanska religiösa auktoriteter, som kritiserade honom i sina predikningar. Efter att ha vistats ett tag i Egypten och i Mecka slog han sig ned för gott i exil i Cyrenaica i östra Libyen. Till slut utgjorde Senussis brödraskap en de facto-regering i Cyrenaica, varifrån den utvidgade sitt inflytande ända till norra Tchad. Men så tog de europeiska kolonialmakterna över i Afrika. Italien invasion av Libyen underminerade Brödraskapets regionala hegemoni.

2008 betalade Italien kompensation för kolonialisternas brott. Var verkligen kolonisationen så hemsk?

Kolonisationen av Libyen var fasansfull. Invasionen av Libyen var en följd av den italiensk-turkiska kriget 1911 — en särdeles blodig konflikt som avslutades med italiensk seger ett år senare. Dock vann Italien bara kontroll över Tripoliregionen och mötte starkt motstånd i resten av landet och särskilt i Cyrenaica. Senussiklanen stödde Omar al-Mukhtar som ledde en framgångsrik gerillarörelse i skogar, berg och grottor. Till sist, i början av 1930-talet, tog Mussolini till drastiska åtgärder för att utradera motståndet. Förtrycket blev extremt brutalt och en av de huvudansvariga slaktarna, general Rodolfo Graziani, skrev: ”Italiens soldater var förvissade om att de hade ålagts en nobel och civilisatorisk uppgift ... De ålade sig själva att uppfylla denna mänskliga plikt till varje pris ... Om libyerna inte kan övertygas om de

¹ En något kortare version av denna intervju publicerades i tidningen *Proletären* nr 14, 7-13 april 2011

grundläggande fördelarna med det som föreslagits dem, så måste Italien utkämpa en oavbruten kamp emot dem och kan utplåna hela den libyska befolkningen far att uppnå fred, kyrkogårdens fred...”

2008 betalade Berlusconi kompensation till Libyen för dessa koloniala förbrytelser. Naturligtvis med dolska motiv. Berlusconi ville komma på god fot med Gaddafi för att underlätta ekonomiskt samarbete. Men Libyens folk led fruktansvärt under kolonialismen. Det vore inte någon överdrift att tala om folkmord.

Hur blev Libyen självständigt?

Medan de italienska kolonialisterna slog ner motståndet i Cyrenaica befann sig Senussiledaren själv, Idris, i exil i Egypten för att förhandla med briter. Efter det andra världskriget demonterades det europeiska kolonialsystemet gradvis och Libyen blev självständigt 1951. Med brittiskt stöd tog Idris makten. En del av den libyska borgarklassen önskade dock, under inflytande av den arabnationalism som höll på att utvecklas i Kairo, att Libyen skulle bli en del av Egypten. Men imperialisterna ville inte att en stor arabisk nation skulle ta form. De stödde därför ett självständigt Libyen genom att föra sin marionett Idris till makten.

Spelade kung Idris med i allt detta?

Absolut. Vid självständigheten inordnades de tre regioner som bildar Libyen — Tripolitana, Fezzan och Cyrenaica — i ett federalt system. Betänk att Libyen är tre gånger så stort som Frankrike och 1951 bara hade en miljon invånare. Därtill hade de nyss förenade tre regionerna väldigt olikartad kultur och historia. Slutligen saknade landet vägar som band samman regionerna och underlättade kommunikationen dem emellan. Faktum är att Libyen befann sig på ett väldigt efterblivet stadium och inte var en verklig nation. Det var fortfarande på ett förkapitalistiskt stadium. Det saknade infrastruktur, en stor del av befolkningen var nomader och omöjliga att kontrollera, klyftorna i samhället var väldigt stora, och slaveri förekom fortfarande. Vidare hade kung Idris ingen plan för att utveckla landet. Han var helt beroende av hjälp från USA och Storbritannien.

Varför fick han stöd från USA och Storbritannien? Hade det med olja att göra?

1951 hade Libyens olja ännu inte upptäckts. Men briter hade militärbaser i landet eftersom det har en strategisk position för kontrollen av Röda havet och Medelhavet. Det var inte förrän 1954 som en rik Texasbo, Nelson Bunker Hunt, upptäckte den libyska oljan. På den tiden såldes den arabiska oljan för runt 90 cent fatet. Men den libyska oljan kunde köpas för 30 cent fatet eftersom landet var så efterblivet. Det var kanske Afrikas fattigaste land.

Men pengar kom ändå in tack vare oljan. Vart gick de?

Kung Idris och hans Senussiklan berikade sig personligen. De delade också ut delar av oljevinsterna till ledarna för andra stammar för att dämpa motsättningarna. En liten elit utvecklades tack vare oljehandeln, och en del infrastruktur byggdes, främst längs medelhavskusten. Men landsbygdsområdena i landets hjärta och ett stort antal fattiga började strömma in till slummen runt städerna. Det pågick till 1969 då tre officerare störtade kungen. En av dem var Gaddafi.

Hur kom det sig att revolutionen genomfördes av arméofficerare?

Armén var faktiskt den enda nationella institutionen i ett land djupt delat efter stamtillhörighet. Libyen i sig existerande inte annat än genom sin armé. Parallellt med denna hade kung Idris Senussier sin egen milis. Men i den nationella armén kunde libyer från olika regioner lära känna varandra.

De tre officerare som störtade kung Idris var väldigt starkt influerade av Egyptens ledare Nasser. Gamal Abdel Nasser var officer i den egyptiska armé som störtade kung Farouk. Nasser var inspirerad av socialismen, motsatte sig den nykoloniala inblandningen och förespråkade arabvärldens enhet. Därtill nationaliserade han Suezkanalen, som fram till dess skötts av Frankrike och Storbritannien. Detta ledde till fiendskap med väst och bombningar 1956.

Nassers revolutionära panarabism fick stort inflytande i Libyen, speciellt över armén och över Gaddafi.

Vilka följder hade revolutionen för Libyen?

Gaddafi hade två möjligheter. Antingen kunde han lämna oljan i de västliga bolagens händer, som kung Idris gjort — och Libyen skulle blivit som en av Persiska vikens oljemonarkier, där slaveri fortfarande förekommer, kvinnor inte har några rättigheter och europeiska arkitekter kan roa sig med att bygga alla slags bisarra konstruktioner med astronomiska budgetar, som i sista hand betalas med de arabiska folken tillgångar. Eller kunde han slå in på en väg mot oberoende från de nykoloniala makterna. Gaddafi valde det senare. Han nationaliserade den libyska oljan, till imperialisternas stora vrede. Under Eisenhowers administration på 1950-talet cirkulerade ett skämt i Vita huset, vilket under Reagan omsattes till genomförd politik. Hur skilja goda araber från dåliga araber? En god arab gör det som USA säger till honom. I gengäld får han flygplan, tillåts ha sina pengar i Schweiz, bjuds in till Washington osv. Det kallade folk som Eisenhower och Reagan kallar goda araber — kungarna av Saudiarabien och Jordanien, shejkerna och emireerna av Kuwait och gulfstaterna, shahen av Iran, kungen av Marocko och förstas kung Idris av Libyen. De dåliga araberna? Det var de som inte lydde Washington: Nasser, Gaddafi och senare Saddam ...

Nåväl, Gaddafi störtade monarkin, nationaliserade oljan, bjöd motstånd mot imperialistmakterna och genomförde positiva förändringar i Libyen. Fyrtio år senare är han inte desto mindre en korrupt diktator som förtrycker all opposition och som återigen öppnar sitt land för västs företag. Hur förklarar du denna förändring?

I början tog Gaddafi strid mot de stora kolonialmakterna och stödde frikostigt olika befrielse-rörelser. Jag tycker att han var mycket bra av det skälet. Men för att ge hela bilden måste också sägas att översten var antikommunist. Exempelvis skickade han 1971 tillbaka ett flygplan till Sudan med sudanesiska kommunistdissidenter vilka omedelbart avrättades av president Nimeiri.

Sanningen är att Gaddafi aldrig varit någon stor visionär. Hans revolution var en borgerligt nationell revolution, och det han etablerade i Libyen var statskapitalism.

För att förstå hur hans regim förlorade kursen måste vi analysera sammanhanget — vad den hade emot sig — och därtill Gaddafis personliga misstag.

Han fick starta från scratch i Libyen. Landet var efterblivet. Han hade inget utbildat folk att tillgå eller en stark arbetarklass till stöd för revolutionen. Den flesta utbildade tillhörde den elit som kohandlat bort Libyens rikedomar till de nykoloniala makterna. Det var uppenbart att dessa människor inte skulle stödja hans revolution och flertalet av dem lämnade landet för att organisera motstånd från exilen.

Egypten och Libyen sökte skapa ett strategiskt partnerskap. Men i och med Nassers död 1970 var projektet stendött och Egypten blev ett kontrarevolutionärt land allierat med väst.

En annan omvärldsfaktor arbetade emot den libyska revolutionen: det stora fallet för oljepriserna under 1980-talet. 1973, vid tiden för det israelisk-arabiska kriget, beslöt de oljeproducerande

länderna att införa ett oljeembargo vilket fick priset per fat olja att skjuta i höjden. Detta embargo åstadkom den första stora överföringen av rikedomar från Nord till Syd. Men under 1980-talet skedde vad som kan kallas en oljans kontrarevolution, organiserad av Reagan och de saudiska härskarna. Saudiarabien ökade sin oljeproduktion avsevärt och dränkte marknaden, vilket medförde ett kraftigt prisfall. Priset per fat sjönk från 35 till 8 dollar, vilket blev katastrofalt för många oljeproducerande länder som blev skuldsatta.

Allt detta hände inom tio år efter Gaddafis makttillträde. Den libyske ledaren kom från ingenting, så de enda medel han hade för att bygga något med smälta bort som smör i solsken när oljepengarna minskade.

Betänk också att denna oljans kontrarevolution påskyndade Sovjetunionens kollaps som vid denna tid gått ner sig i det afghanska träsket. När sovjetblocket försvann förlorade Libyen sin viktigaste källa till politiskt stöd och såg sig helt isolerat på den politiska scenen. Därtill uppsatt på Reaganadministrationens lista över terroriststater och utsatt för en hel räckta sanktioner.

Vilka var Gaddafis misstag?

Han var, som sagt, ingen stor visionär. Den teori han utvecklade i samband med sin Gröna bok är en blandning av antiimperialism, islamism, nationalism, statskapitalism och annat. Förutom bristen på politiska visioner gjorde Gaddafi ett allvarligt misstag genom att anfälla Tchad på 70-talet. Tchad är Afrikas femte största land, och översten, som troligen kände att Libyen var alltför litet för att inrymma hans megalomana ambitioner, annekterade Aozourensan och gav sig in i en kamp mot Paris om inflytandet över denna forna franska koloni. Till slut stöttade USA, Frankrike, Egypten, Sudan och andra reaktionära krafter i området den tchadiska armé som besegrade de libyska trupperna.

Men den libyska revolutionens största misstag var att den alltför mycket satsade på sin olja. Det är det mänskliga kapitalet som är ett lands största tillgång. Man kan inte lyckas med sin revolution om man inte utvecklar nationell harmoni, social rättvisa och en rättvis fördelning av rikedomar.

Översten avskaffade aldrig den diskriminering som sedan länge varit gängse praxis i Libyen. Hur skall man kunna mobilisera en befolkning, om man inte kan bevisa för den libyska befolkningen att den, oavsett etnicitet och stamtillhörighet, är jämlik och kan samarbeta för nationens bästa? Majoriteten av libyerna är arabisk, talar samma språk och omfattar samma religion. Etniska skillnader är inte viktiga. Det borde ha varit möjligt att avskaffa all diskriminering för att mobilisera befolkningen.

Men han upprättade i alla fall folkkommittéer, i enlighet med sin Gröna bok från 1975, ett slags direkt demokrati?

Detta försök till direkt demokrati var inspirerat av marxist-leninistiska idéer. Men dessa folkkommittéer i Libyen var inte baserade på någon politik analys eller klar ideologi. De misslyckades. Inte heller byggde Gaddafi något politiskt parti som stöd åt revolutionen. Till slut avskar han sig från folket. Den libyska revolutionen blev ett enmansprojekt. Allt cirkulerade kring denna karismatiska ledare — som var skild från verkligheten. Och medan en klyfta öppnades mellan Ledaren och hans folk, steg våld och förtryck in för att fylla igen klyftan. Den ena excessen följde den andra, korruptionen blomstrade och stamskillnader utkristalliserades. I dag har dessa skillnader kommit i förgrunden i den libyska krisen. Vi har förstås en del av de unga i Libyen som tröttnat på diktaturen och som har influerats av händelserna i Tunisien och Egypten. Men dessa folkliga stämningar har utnyttjats av oppositionen i östra delen av landet,

som är ute efter sin del av kakan.

Om dessa verkligen hade velat göra en demokratisk revolution — varför då plocka fram kung Idris flaggor, symboler från den tid då Cyrenaica var landets dominerande provins? Om du tillhör oppositionen i ett land och vill störta regeringen måste du gå tillväga på rätt sätt. Du utlöser inget inbördeskrig i ditt eget land och du utsätter det inte för risken för balkanisering.

Enligt din uppfattning är det alltså inte längre en fråga om ett inbördeskrig som uppstått genom motsättningar mellan olika libyska klaner?

Det är värre än så, tror jag. Det finns sedan tidigare motsättningar mellan stammar, men de har aldrig varit så utbredda. USA har uppmuntrat dessa spänningar för att kunna intervensera militärt i Libyen. Från upprorets allra första dag har Hillary Clinton föreslagit att oppositionen skulle beväpnas. I början sade oppositionen i Nationella rådet nej till all utländsk inblandning eftersom de visste att sådan inblandning skulle misskreditera dess rörelse. Men i dag begär en del av oppositionen en väpnad intervention.

Men är inte förtrycket ovanligt våldsamt i Libyen?

Förtrycket var mycket våldsamt i Egypten också, men Nato sände aldrig några kanonbåtar till den egyptiska kusten för att hota Mubarak. Man begärde bara att parterna skulle finna en demokratisk lösning. Vad gäller Libyen måste man vara mycket försiktig med den information som når oss. Ena dagen talar man om 2 000 döda och dagen därpå har man räknat ner dem till 300. Om Nato förbereder sig för att intervensera militärt i Libyen kan vi utgå ifrån att dominerade nyhetsmedier kommer att sprida sin vanliga krigspropaganda.

Varför ville USA störta Gaddafi? Under det senaste decenniet har översten varit mycket följsam mot västmakterna och privatiserat en stor andel av den libyska ekonomin, något som gynnat bolagen i Väst.

Man måste analysera dessa händelser i ljuset av den nya maktbalansen i världen. Imperialistmakterna är på nedgång, medan andra är på uppgående. Nyligen erbjöd sig Kina att köpa alla Portugals skulder! I Grekland är befolkningen alltmer fientlig mot EU, som man ser som täckmantel för tysk imperialism. Liknande känslor växer i Österns länder. Vidare angrep USA Irak för att få kontroll över oljan, men till slut var det bara ett enda USA-bolag som vann på det — resten av oljan exploateras av malaysiska och kinesiska bolag. Kort sagt — imperialismen befinner sig kris.

Därtill kommer att den tunisiska revolutionen tog Väst med överraskning. Och i än högre grad Mubaraks fall. Washington försöker återerövra inflytandet över dessa folkliga rörelser, men tappar greppet om dem. I Tunisien skulle Mohamed Ghannuchi, en produkt av Ben Alis diktatur, hålla kontroll över övergången och skapa illusion av förändring. Men folk tvingade honom att avgå genom sin beslutsamhet. I Egypten litade USA på armén för att bibehålla ett acceptabelt system på plats. Men i många militärförläggningar runt om i landet håller unga officerare på att organisera sig i revolutionskommittéer till stöd för det egyptiska folket. Man har redan arresterat vissa officerare, som förknippats med Mubaraks regim.

Det är fullt möjligt att detta område glider ur USA:s kontroll. Genom att intervensera i Libyen skulle Washington krossa den revolutionära rörelsen och förhindra att den skulle spridas till resten av arabvärlden och till resten av Afrika. Sedan första veckan har de unga rest sig i Burkina Faso men medierna talar tyst om detta. Lika tyst som om de demonstrationer som hålls i Irak.

En annan fara som hotar USA är att det möjligen kan växa fram antiimperialistiska regeringar i

Tunisien och Egypten. Skulle det ske, så vore Gaddafi inte längre vara isolerad och kan återkalla de överenskommelser han har slutit med Väst. Egypten och Tunisien skulle kunna enas till ett antiimperialistiskt block. På grund av alla de resurser de äger, i synnerhet Gaddafis utländska reserver, skulle de tre bli en stor regional makt — antagligen större än Turkiet.

Ändå stödde Gaddafi Ben Ali när folket i Tunisien reste sig.

Det visar hur svag, isolerad och orealistisk Gaddafi är. Men den ändrade maktbalansen i området kan ändra på detta. Gaddafi kan vända om och skjuta åt andra hållet — det skulle inte vara första gången.

Hur kan man tänka sig fortsättningen i Libyen?

Västmakterna och den så kallade oppositionsrörelsen förkastade Chávez erbjudande om medling.

Detta innebär att man inte är intresserad av en fredlig lösning av konflikten. Men en intervention av Nato skulle bli ödesdiger. Vi har sett vad den ställde till i Kosovo eller i Afghanistan.

Dessutom skulle en militär aggression uppmuntra islamistiska grupper till att gå in i Libyen och lägga beslag på stora vapenlager där. Al-Qaida skulle kunna infiltrera och förvandla Libyen till ett andra Irak. Dessutom finns det redan väpnade grupper i Niger, som man inte har kunnat kontrollera. Deras inflytande kan komma att sträcka sig till Libyen, Tchad, Mali och Algeriet. Genom att förbereda en militär intervention håller imperialismen på att öppna helvetets portar.

Till slut — det libyska folket förtjänar bättre än denna oppositionsrörelse som störtar landet ut i kaos. Det skulle behöva en verkligt demokratisk rörelse, som ersätter Gaddafiregimen och skapar social rättvisa. Under alla omständigheter förtjänar man inte någon militär aggression. Att angripa Libyen är en nödlösning för imperialistmakterna. Men då skjuter de sig i foten.

Intervju: Grégoire Laliou & Michel Colo, gjord 16 mars. Översättning från engelska: HI och OI. Texten, som är något förkortad, finns att läsa i sin helhet här:

www.michelcollon.info/Libya-popularuprising-civilian.html?lang=fr